

Asia: VN/19726/2023

Vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

Kannatatteko uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ajankohdasta 1.10.2023 uuteen ajankohtaan 1.10.2024?

Ei

Halutessanne voitte antaa tiiviit perustelut vastaukselle:

Uusi vammaispalvelulaki (675/2023) liitelakeineen hyväksyttiin eduskunnassa 1.3.2023 ja vahvistettiin 14.4.2023. Lakien oli tarkoitus tulla voimaan 1.10.2023. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vammaispalvelulakia ja kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia sekä neljää niihin liittyvää lakia siten, että kaikkien lakien voimaantulo siirrettäisiin alkamaan 1.10.2024. Miina Sillanpään Säätiö ottaa esitykseen kantaa erityisesti niiden ikääntyvien ja vanhusten näkökulmasta, joilla on tarvetta vammaispalveluille.

Uusi laki on merkittävä lisätessään niiden ihmisten yhdenvertaisuutta, joilla on vamman tai sairauden aiheuttamia toimintakyvyn rajoitteita. Lakia on valmisteltu pitkään ja huolellisesti. Valmistellun lain lähtökohdat ovat hyvät turvatessaan vammaispalveluja tarvitsevien henkilöiden palveluiden saatavuuden heidän diagnoosistaan ja vammansa laadusta riippumatta.

Miina Sillanpään Säätiö pitää vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ongelmallisena. Lain voimaantulon siirtämisen myötä Suomi jatkaisi toimintalinjaansa, jossa se ei kaikilta osin toteuta ratifioimaansa ja sitovaa YK:n vammaissopimusta. Suomessa valvontaviranomaiset sekä vammais- ja potilasjärjestöt ovat toistuvasti ja jo pitkään tuoneet esille, etteivät kaikki vammaiset saa heidän tarvitsemiansa palveluita.

Huolestuttavaa esityksessä on, että voimaantulon siirtämistä perustellaan huolellisen arvioinnin toteuttamisen lisäksi sillä, että soveltamisalaa rajaamalla voidaan säästää kustannuksissa. On mahdollista, että ikääntyneinä vammautuneet ihmiset voitaisiin rajata lain soveltamisalan ulkopuolelle. Miina Sillanpään Säätiö ei pidä tällaista rajaamisperustetta hyväksyttävänä, mikäli sitä päädyttäisiin uuden lain voimaantullessa soveltamaan. Miina Sillanpään Säätiö haluaa korostaa, että tässä tilanteessa vammaiset ihmiset joutuisivat keskenään eriarvoiseen asemaan, mikä ei ole lain ja YK:n vammaissopimuksen hengen mukaista.

Suomen ratifioiman YK:n vammaissopimuksen mukaan: ”*Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, jonka vuorovaikutus erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.*” Ikärajan asettaminen ehdoksi sille, saako vammaisuudesta johtuvia erityispalveluita vai ei, olisi vastoin sopimuksen henkeä. Iäkkäät vammautuneet ihmiset tarvitsevat samalla tavalla kuin nuoremmatkin vammaispalveluita tukemaan itsenäistä elämää kotona ja muissa normaaleissa arjen toimintaympäristöissä.

On huomioitava myös, että uudelleen käynnistyvän lain valmistelun yhteydessä voitaisiin päätyä muihinkin rajauksiin vammaispalveluiden käyttöoikeuksissa. Tavoitteena ovat merkittävät säästöt. Valtiontalouden näkymät ovat heikentyneet tilanteesta, jossa lakia valmisteltiin.

Miina Sillanpään Säätiö pitää erittäin tärkeänä, että mahdollisessa lain uudelleen valmistelussa vammaisia ihmisiä ja heitä edustavia järjestöjä kuullaan ja he pääsevät mukaan valmisteluprosessiin. On luonnollisesti tärkeää osallistaa valmisteluprosessiin myös ikääntyvät ja vanhuksset sekä heitä edustavat järjestöt.